संत संत गाडगे बाबा अमरावती विद्यापीठ, अमरावती

मानवविज्ञान विद्याशाखा

(Faculty of Humanities)

Three / Four Years Degree Bachelor of Arts

Level - 5.5

अभ्यासक्रम

(Syllabus)

बी. ए. तृतीय वर्ष - सत्र ५ व ६ : राष्ट्रसंत तुकडोजी विचारधारा

B. A. Third Year Semester- V & VI -: Rashtrasant Tukdoji Thought

Courses effective from Academic Year 2026-27

Under NEP 2020

राष्ट्रसंत तुकडोजी विचारधारा तदर्थ समिती

Index

S.N	Item	PageNo
1	राष्ट्रसंत तुकडोजी विचारधारा तदर्थ समिती	1
2	Scheme- Examination, Evaluation and Assessment (University Draft)	2
3	राष्ट्रसंत तुकडोजी विचारधारा अभ्यासक्रमाची उद्दिष्टये व अभ्यासक्रमाची विशिष्ट निष्पत्ती	3
	Syllabus - B. A. Third Year-Semester-V **DSC- Rashtrasant Tukdoji Thought (DSC-** राष्ट्रसंत तुकडोजी विचारधारा**)**	
4	Scheme- B. A. Third Year - Semester - V (NEP) DSC- Rashtrasant Tukdoji Thought (Teaching & Learning Credit Scheme)	5
5	Major- DSC- Rashtrasant Tukdoji Thought Theory-VII राष्ट्रसंतांची मराठी राष्ट्रीय भजने. (Code -654208)	6
6	Major-DSC- Rashtrasant Tukdoji Thought -Theory-VIII- ग्रामगीतेतील संस्कार शोधन पंचक. (Code 654209)	8
7	Major- Elective (Select Any One) Theory-EL-A - राष्ट्रसंतांची अभंग गाथा (भाग १ मंगल) अभंग क्र. २३१ ते २७६ (Code 654210)	10
8	Major- Elective (Select Any One) Theory-EL-B - राष्ट्रसंत्राची पत्रे- (Code- 654211)	12
9	Minor-DSC Rashtrasant Tukdoji Thought -Theory-V - ग्रामगीतेची मौलिकता (Code - 654253)	14
10	VSC- Rashtrasant Tukdoji Thought -Theory-VI ग्रामगीता आणि शाश्वत शेती कौशल्य. (Code- 654274)	16
11	Field Project (FP) / CES राष्ट्रसंत तुकडोजी विचारधारा क्षेत्र प्रकल्प टप्पा - ३ (Code - 654288)	18
	Syllabus - B. A. Third Year-Semester-VI (**DSC- Rashtrasant Tukdoji Thought**) **(DSC-** राष्ट्रसंत तुकडोजी विचारधारा**)**	
12	Scheme- B. A. Third Year - Semester - VI (NEP) DSC - Rashtrasant Tukdoji Thought (Teaching & Learning Credit Scheme) राष्ट्रसंत तुकडोजी विचारधारा	21
13	Major-DSC- Rashtrasant Tukdoji Thought Theory-IX- राष्ट्रसंतांची हिंदी राष्ट्रीय भजने. (Code - 654212)	22
14	Major-DSC- Rashtrasant Tukdoji Thought Theory-X- ग्रामगीतेतील प्रेमधर्मस्थापन पंचक. (Code -654213)	24
15	Major- Elective (Select Any One) Theory-EL-A - राष्ट्रसंतांची अभंगगाथा (अभंग क्र.४२५ ते ४६४) (Code 654214)	26
16	Major- Elective (Select Any One) Theory-EL-B - राष्ट्रसंतांचा संतविचार -(Code- 654215)	28
17	Minor-DSC- Rashtrasant Tukdoji Thought -Theory-IV- ग्रामगीतेतील वैज्ञानिकता. (Code - 654254)	30
18	VSC- Rashtrasant Tukdoji Thought -Theory-III- भजन सादरीकरण कला (Code- 654275)	32
19	Internship/OJT इंटर्नशिप /OJT -(Code- 654291)	

Sant Gadge Baba Amravati University, Amravati

Members of the **Ad- hoc Committee Rashtrasant Tukdoji Thought** under the faculty of **Humanities**

S.N	Name of the Member	Designation	Address
1	डॉ. वर्षा चिखले	अध्यक्ष	गीताई, विसावा कॉलनी, कलेक्टर बंगल्याजवळ, कॅम्प, अमरावती. संपर्क- 8806096699
2	डॉ.कल्पना मेहरे	सदस्य	नारायणराव राणा महाविद्यालय,बडनेरा. संपर्क- 9922945236
3	प्रा. अनुप अरुण नांदगावकर	सदस्य	एस.एस.आर. इन्नानी महाविद्यालय, कारंजा लाड ,जिल्हा वाशिम संपर्क- 8830706966
4	डॉ. अविनाश घरडे	सदस्य	कला महाविद्यालय, मारेगाव, जिल्हा यवतमाळ. संपर्क- 9552120217
5	डॉ. दीपक वानखडे	सदस्य	महात्मा ज्योतिबा फुले महाविद्यालय, अमरावती संपर्क- 7249221768
6	डॉ. अलका गायकवाड	सदस्य	जिजाऊ नगर ,विद्यापीठ रोड, कॅम्प ,अमरावती संपर्क- 9922626297

Examination, Evaluation and Assessment Scheme

The total marks for each Course shall be based on Continuous Assessment and Semester End Examination. Each theory course of Major, Minor, GE/OE, AEC, IKS, VEC as mentioned in **Appendix 9** prepared by the respective Board of Studies shall be evaluated as per the scheme as mentioned in the **Table**

Vert-ical No.	The Vertical	Mode of Examin-ation, Evaluation & Assessment	Theory				Theory (Total)		Practical				Practical (Total)	
			External		Internal				External		Internal			
			Max. Marks	Min Marks	Max. Marks	Min. Marks	Max. Marks	Min. Marks	Max. Marks	Min. Marks	Max. Marks	Min. Marks	Max. Marks	Min. Marks
A	Major	Exteral & Internl	30/ 60	9/ 18	20/ 40	6/ 12	50/ 100	20/ 40	25/ 50	10/ 20	25/ 50	10/ 20	25/ 50	10/ 20
B	Minor		30/ 60	9/ 18	20/ 40	6/ 12	50/ 100	20/ 40	25/ 50	10/ 20	25/ 50	10/ 20	25/ 50	10/ 20
C	Generic/ Open Elective	Internal	--	--	50	20	50	20	--	--	50	20	50	20
D	VSC	Internal	--	--	50	20	50	20	--	--	50	20	50	20
	SEC	Internal	--	--	50	20	50	20	--	--	50	20	50	20
E	AEC (Eng. & One MIL Composite)	Internal	--	--	50	20	50	20	--	--	--	--	--	--
	IKS (Generic)	Internal	--	--	50	20	50	20	--	--	--	--	--	--
	VEC	Internal	--	--	50	20	50	20	--	--	--	--	--	--
F	Internship/ Apprenti-ceship	Internal	Assessment of these verticals shall be based on various activities/practices. The evaluation/assessment shall be done by appointing external examiner by principal from Industry/Organisation/Academia. The mentor faculty shall be the internal examiner. It shall be evaluated by giving maximum 50 marks per 2 Credit Course with separate activity weightages/levels. A detailed SOP for this assessment process shall be prescribed separately.											
	FP/CEP													

Continuous Assessment Tests (CAT)

For internal assessment, the Continuous Assessment Tests (CAT) shall be conducted as under-

i) Three CAT each of 8 / 10 Marks (Theory) as applicable and 10 Marks (Practical).

- First on completion of 25% Syllabus of the course or on completion of 25 teaching days,
- Second on completion of 50% Syllabus of the course or on completion of 50 teaching days,
- Third on completion of 75% Syllabus of the course or on completion of 75 teaching days.

ii) Each concurrent assessment (CAT-I, II & III) will be mapped to relevant Course Learning Outcome.

iii) Total Performance in CAT (i.e.40 %) shall be based on the **best two out of three** in CAT examinations

iv) Internal assessment (CAT) shall be carried out by the respective course teacher by choosing variety of assessment tools/methods such as class test, record book, seminar, case study, field work, mini project work, quiz or any innovative method, which may be deemed to be appropriate for assessing the relevant course outcome.

संत गाडगे बाबा अमरावती विद्यापीठ, अमरावती

विद्याशाखा : मानवविज्ञान (Faculty of Humanities) **Board of Study**

बी. ए. राष्ट्रसंत तुकडोजी विचारधारा - अभ्यासक्रमाची उद्दिष्टे व निष्पत्ती

प्रस्तावना :- (Preamble)

महाराष्ट्रातील एक आधुनिक संत कवी ,समाजसुधारक म्हणून राष्ट्रसंत तुकडोजी महाराज यांचे जीवन व कार्य अलौकिक असे आहे .आज कधी नव्हे एवढी राष्ट्र संतांच्या विचारांची गरज निर्माण झाली आहे. राष्ट्रप्रेम ,राष्ट्रीय एकात्मता, सदाचार, सत्कर्म, सद्भाव, वैज्ञानिकदृष्टी यांचा सर्वत्र अभाव जाणवत आहे. अनिती, दुराचार, भ्रष्टाचार, चंगळवाद ,अंधश्रद्धा, व्यसनाधीनता गावखेड्यांना व्यापून आहे .

स्वतंत्र भारताचा नागरिक कार्यक्षम बनावा म्हणून व्यक्ती- कुटुंब- खेडी- गाव -विश्व या पायऱ्यांनी मानवकल्याण आणि विश्वकल्याण कसे साधता येईल याचा मंत्र राष्ट्रसंतांनी दिला. देशीय जीवनमूल्यांच्या संवर्धनाचा मार्ग सांगितला .आत्मोद्धाराच्या मार्गावर चालणाऱ्यांना विश्व कल्याणाची जबाबदारी टाळता येणार नाही हे ठामपणे प्रतिपादन केले. 'ग्रामगीता' या ग्रंथात खेडे स्वयंपूर्ण कसे होईल, याविषयी उपायोजना सुचवल्या. राष्ट्रसंतांच्या या विचाराद्वारे ग्राम विकासाची प्रेरणा विद्यार्थ्यांना प्राप्त व्हावी, धर्म-पंथ- पक्ष- लिंग या भेदापलीकडचा खरा मानवधर्म विद्यार्थ्यांना कळावा आणि राष्ट्रसंत तुकडोजी महाराजांच्या विविध साहित्याचा विद्यार्थ्यांना अभ्यास करता यावा, या महत्त्वाच्या उद्देशाने या अभ्यासक्रमाची आखणी करण्यात आली आहे.

बी.ए. राष्ट्रसंत तुकडोजी विचारधारा अभ्यासक्रमाची उद्दिष्ट्ये (Course Objectives)

१) राष्ट्रसंतांच्या मराठी राष्ट्रीय भाषणांचा आणि हिंदी राष्ट्रीय भजनांचा अभ्यास करणे.

२) ग्रामगीतेतील संस्कारशोधन पंचक आणि प्रेमधर्मस्थापन पंचक यातील विचार समजून घेणे.

३) राष्ट्रसंतांच्या अभंगवाणी या ग्रंथातील निवडक अभंगांचे विश्लेषण करणे.

४) राष्ट्रसंतांची पत्रे आणि त्यांचे स्वरूप अभ्यासणे.

५) राष्ट्रसंतांचा संत विचार आणि वैज्ञानिक दृष्टिकोन समजून घेणे.

६) राष्ट्रसंतांच्या ग्रामगीतेची मौलिकता विशद करणे.

बी.ए. राष्ट्रसंत तुकडोजी विचारधारा-अभ्यासक्रमाची विशिष्ट निष्पत्ती (PSOs) :

१) राष्ट्रसंतांच्या मराठी राष्ट्रीय भाषणांचा आणि हिंदी राष्ट्रीय भजनांचा अभ्यासता येईल.

२) ग्रामगीतेतील संस्कारशोधन पंचक आणि प्रेमधर्मस्थापन पंचक यातील विचार समजून घेता येईल.

३) राष्ट्रसंतांच्या अभंगवाणी या ग्रंथातील निवडक अभंगांचे विश्लेषण करता येईल.

४) राष्ट्रसंतांची पत्रे आणि त्यांचे स्वरूप अभ्यासता येईल.

५) राष्ट्रसंतांचा संत विचार आणि वैज्ञानिक दृष्टिकोन समजून घेता येईल.

६) राष्ट्रसंतांच्या ग्रामगीतेची मौलिकता लक्षात घेता येईल.

अभ्यासक्रमाची रोजगारविषयक क्षमता (Employability Potential of the Programme)

राष्ट्रसंत तुकडोजी विचारधारा हा मेजर विषय घेऊन बी.ए. चा पदवी अभ्यासक्रम पूर्ण केल्यानंतर रोजगाराच्या विविध संधी प्राप्त होतील त्यातील काही महत्त्वाच्या संधी पुढीलप्रमाणे.

१भजन, भाषण, कीर्तन व प्रवचनाद्वारे राष्ट्रसंतांचे विचार जनसामान्यांपर्यंत पोहोचवणे सुलभ होईल ज्याद्वारे मानधन देखील प्राप्त होऊ शकेल.

२ विविध सणउत्सवा प्रसंगी सद्य:स्थितीत गुरुदेव सेवा मंडळाद्वारे उद्बोधनपर व मनोरंजनपर कार्यक्रम केले जातात त्यांना अर्थप्राप्तीही होते या अभ्यासक्रमाची ही एक उपलब्धी म्हणता येईल.

३ विविध लोककलांच्या माध्यमातून राष्ट्रसंतांचे विचार पोहोचविणाऱ्या लोक कलावंतांना कलासादरीकरणाचे मानधन सहज उपलब्ध होऊ शकते.

४ आकाशवाणी, दूरदर्शन आणि विविध प्रसारमाध्यमांद्वारे राष्ट्रसंत विचारांचा प्रचार आणि प्रसार करणाऱ्यांना चांगले मानधन प्राप्त होऊ शकते.

५ राष्ट्रसंतांच्या विचारांचा प्रचार आणि प्रसार करणारी ग्रंथ निर्मिती अर्थप्राप्तीचे एक महत्त्वाचे साधन ठरू शकते.

Sant Gadge Baba Amravati University, Amravati

Faculty: Humanities, Discipline / Subject :- Rashtrasant Tukdoji Thought

Teaching & Learning Scheme: For the Degree of Bachelor of Arts with Major / Minor – DSC -Rashtrasant Tukdoji Thought (राष्ट्रसंत तुकडोजी विचारधारा)

(Three / Four Years Bachelor Degree Programme)

B. A. Third Year -Semester - V (NEP) Level - 5.5

<table>
<tr><th rowspan="2">Mode of Teaching</th><th rowspan="2">Ver. No</th><th rowspan="2">The Vertical</th><th rowspan="2">Type of course</th><th rowspan="2">Course Code</th><th rowspan="2">Course name</th><th rowspan="2">Credits</th><th rowspan="2">Workload (Hrs. /Week)</th><th rowspan="2">Vertical Workload (Hrs./Week)</th><th colspan="3">Marks /Examination</th></tr>
<tr><th>External</th><th>Internal</th><th>Total</th></tr>
<tr><td rowspan="9">Class Room Teaching /Lab Work (Practical)/ Outdoor/Field</td><td rowspan="4">a</td><td rowspan="2">Major-DSC-Rashtrasant Tukdoji Thought</td><td>Theory-VII</td><td>654208</td><td>राष्ट्रसंतांची मराठी राष्ट्रीय भजने.</td><td>4</td><td>4</td><td rowspan="4">12</td><td>60</td><td>40</td><td>100</td></tr>
<tr><td>Theory-VIII</td><td>654209</td><td>ग्रामगीतेतील संस्कार शोधन पंचक.</td><td>4</td><td>4</td><td>60</td><td>40</td><td>100</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Major- Elective (Select Any one)</td><td>Theory-EL-(A)</td><td>654210</td><td>राष्ट्रसंतांची अभंग गाथा (भाग १ मंगल) अभंग क्र. २३१ ते २७६</td><td rowspan="2">4</td><td rowspan="2">4</td><td rowspan="2">60</td><td rowspan="2">40</td><td rowspan="2">100</td></tr>
<tr><td>Theory-EL-(B)</td><td>654211</td><td>राष्ट्रसंत्राची पत्रे</td></tr>
<tr><td>b</td><td>Minor-DSC-Rashtrasant Tukdoji Thought</td><td>Theory-V</td><td>654253</td><td>ग्रामगीतेची मौलिकता</td><td>4</td><td>4</td><td>4</td><td>60</td><td>40</td><td>100</td></tr>
<tr><td rowspan="2">d</td><td>VSC</td><td>Theory-IV</td><td>654274</td><td>ग्रामगीता आणि शाश्वत शेती कौशल्य.</td><td>2</td><td>2</td><td rowspan="2">4</td><td>--</td><td>30 College Level Theory + 20 Internal</td><td>50</td></tr>
<tr><td>SEC</td><td>Theory-III</td><td>---</td><td>----</td><td>2</td><td>2</td><td>--</td><td>30+20</td><td>50</td></tr>
<tr><td>f</td><td>FP/CES</td><td>Project-III</td><td>654288</td><td>राष्ट्रसंत तुकडोजी विचारधारा -क्षेत्र प्रकल्प टप्पा- ३</td><td>2</td><td>4</td><td>4</td><td>-</td><td>-</td><td>50</td></tr>
<tr><td>*</td><td>* Special Theory</td><td>--</td><td></td><td>Foundation of Artificail Intelligiance</td><td>2</td><td></td><td></td><td>-</td><td>30+20</td><td>50</td></tr>
<tr><td></td><td></td><td>Total</td><td></td><td></td><td></td><td>22+2</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td>600</td></tr>
</table>

***** *Implementation of the Course of "Foundation of Artificial Intelligence" for the U.G. Programmes Under all the faculties. As per Extra-Ordinary Notification No. 241/2025 of SGBAU, dated 24/12/2025. Students will earn grade from written examination marks conducted by the concerning college.*

B. A. Third Year Semester- V **(NEP)** Vertical- a

Major-DSC- Rashtrasant Tukdoji Thought

(DSC- **राष्ट्रसंत तुकडोजी विचारधारा**) **अभ्यासक्रम** (Syllabus) Course Code - 654208)

Course Name -Major -DSC- Rashtrasant Tukdoji Thought

Theory -VII – **राष्ट्रसंतांची मराठी राष्ट्रीय भजने**

Level	Semester	Vertical Type	Type of Couse	Course code	Couse Name	Credits	Total Teaching Hours	Exam Duration	Maximum Marks
5.5	B. A. Semester - V	Major-DSC - Rashtrasant Tukdoji Thought	**Theory -VII**	**654208**	**राष्ट्रसंतांची मराठी राष्ट्रीय भजने**	4	Total=60 Per week = 4	3 Hrs.	Internal 40 + External 60 **Total = 100**

Course Objectives : /अभ्यासपत्रिकेची उद्दिष्टे	१.विद्यार्थ्यांना राष्ट्रसंतांच्या मराठी भजनांची ओळख व्हावी. २.राष्ट्रसंतांच्या मराठी भजनांमधील वेगळेपण लक्षात यावे. ३.राष्ट्रसंतांच्या मराठी भजनांचे विविध विषय अभ्यासता यावे. ४.राष्ट्रसंतांच्या मराठी भजनांमधील प्रबोधनमूल्य कळावे.
Course Outcomes / अभ्यासपत्रिकेची फलनिष्पत्ती	१.विद्यार्थ्यांना राष्ट्रसंतांच्या मराठी भजनांची ओळख होईल. २.राष्ट्रसंतांच्या मराठी भजनांमधील वेगळेपण लक्षात येईल. ३.राष्ट्रसंतांच्या मराठी भजनांचे विविध विषय अभ्यासता येईल. ४.राष्ट्रसंतांच्या मराठी भजनांमधील प्रबोधनमूल्य कळेल.

अभ्यासक्रम /Syllabus			
Course Title - Major Theory Paper-V - राष्ट्रसंतांची मराठी राष्ट्रीय भजने.			
नेमलेले पाठ्यपुस्तक - राष्ट्रीय भजनावली लेखक- राष्ट्रसंत तुकडोजी महाराज श्रीगुरुदेव प्रकाशन, गुरुदेव आश्रम. अकरावी आवृत्ती-२०१८			
Unit	घटक / उपघटक	अध्यापन तास	गुण विभागणी
Unit-I	राष्ट्रीय भजनावलीमागील उद्देश.	05	06
Unit-II	राष्ट्रीय भजनावलीचे स्वरूप.	05	06
Unit-III	राष्ट्रीय भजनावलीचा आशय.	15	12
Unit-IV	राष्ट्रीय भजनावलीचे विश्लेषण.	15	12
Unit-V	राष्ट्रीय भजनावलीचे वैशिष्ट्ये.	10	12
Unit-VI	राष्ट्रीय भजनावलीचे मूल्यमापन.	10	12
Total		60	60

मूल्यमापन / Evaluation		
गुण विभागणी = लेखी परीक्षा 60 गुण व अंतर्गत मूल्यमापन 40 गुण, एकूण गुण = 100 वेळ - 3 तास		
	प्रश्न क्रम	प्रश्ननिहाय गुण
प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप	प्रश्न 1 - अभ्यास घटकावर आधारित - दीर्घोत्तरी प्रश्न	12 गुण
	प्रश्न 2 - अभ्यास घटकावर आधारित - दीर्घोत्तरी प्रश्न	12 गुण
	प्रश्न 3 - अभ्यास घटकावर आधारित - दीर्घोत्तरी प्रश्न	12 गुण
	प्रश्न 4 - अभ्यास घटकावर आधारित - दीर्घोत्तरी प्रश्न	12 गुण
	प्रश्न 5 - अभ्यास घटकावर आधारित - लघुत्तरी प्रश्न	6 गुण
	प्रश्न 6 - अभ्यास घटकावर आधारित - लघुत्तरी प्रश्न	6 गुण
	(प्रत्येक प्रश्नाला अंतर्गत पर्याय असतील)	
	Total	**60 गुण**
अंतर्गत मूल्यमापन (Internal Assessment)	1.अभ्यासक्रमावर आधारित घटकावर गृहपाठ (Assignment)	20 गुण
	2.अभ्यासक्रमावर आधारित वस्तुनिष्ठ प्रश्न चाचणी (MCQ) / घटक चाचणी (Class Test) क्षेत्र प्रकल्प कार्य / गट चर्चा / प्रश्नमंजुषा / विस्तार कार्य इ. यापैकी कोणताही एक पर्याय निवडावा	20 गुण

B. A. Third Year Semester- V **(NEP)** Vertical- a

Major-DSC- Rashtrasant Tukdoji Thought

(DSC- **राष्ट्रसंत तुकडोजी विचारधारा**) **अभ्यासक्रम** (Syllabus) Course Code - 654209)

Course Name -Major -DSC- Rashtrasant Tukdoji Thought

Theory -VIII – **ग्रामगीतेतील संस्कारशोधन पंचक.**

Level	Semester	Vertical Type	Type of Couse	Course code	Couse Name	Credits	Total Teaching Hours	Exam Duration	Maximum Marks
5.5	B. A. Semester - V	Major- DSC - Rashtrasant Tukdoji Thought	**Theory- VIII**	**654209**	**ग्रामगीतेतील संस्कारशोधन पंचक.**	4	Total=60 Per week = 4	3 Hrs.	Internal 40 + External 60 **Total = 100**

Course Objectives : /अभ्यासपत्रिकेची उद्दिष्टे	१.रूढ विवाह संस्कार, विवाहसंबंधीच्या अनेक घातक रूढी आणि आदर्श विवाह पद्धती याबद्दलचे राष्ट्रसंतांचे विचार अभ्यासने. २.अन्यसंसकारातील विविध संस्कार या बाबतचा विचार समजून घेणे. ३.सन उत्सवातील तत्व, अर्थ आणि सणोत्सवांचे मूळ सूत्र व चुकीची रूढी याबद्दलचे समजून घेणे. ४.यात्रा, मेळे, देव-देवळे यासंबंधी जाणून घेणे.
Course Outcomes / अभ्यासपत्रिकेची फलनिष्पत्ती	१.रूढ विवाह संस्कार, विवाहसंबंधीच्या अनेक घातक रूढी आणि आदर्श विवाह पद्धती याबद्दलचे राष्ट्रसंतांचे विचार अभ्यासता येईल. २.अन्यसंसकारातील विविध संस्कार या बाबतचा विचार समजून घेता येईल. ३.सन उत्सवातील तत्व, अर्थ आणि सणोत्सवांचे मूळ सूत्र व चुकीची रूढी याबद्दलचे समजून घेता येईल. ४.यात्रा,मेळे,देव-देवळे यासंबंधी जाणून घेता येईल.

अभ्यासक्रम /Syllabus			
Course Title - Major Theory Paper-VIII - ग्रामगीतेतील संस्कारशोधन पंचक.			
नेमलेले पाठ्यपुस्तक - आधारभूत ग्रंथ - १) ग्रामगीताः राष्ट्रसंत तुकडोजी, प्रकाशन श्रीगुरुदेव प्रकाशन विभाग, गुरुकुंज मोझरी. २) ग्रामगीता रहस्य स्पंद-2 डॉ.सुभाष सावरकर			
Unit	घटक / उपघटक	अध्यापन तास	गुण विभागणी
Unit-I	ग्रामगीतेतील संस्कारशोधन पंचक:स्वरूप	05	06
Unit-II	वैवाहिक जीवन	10	12
Unit-III	अन्यसंस्कार	15	12
Unit-IV	सणोत्सव	15	12
Unit-V	यात्रा, मेळे	10	12
Unit-VI	देव-देवळे	05	06
Total		60	60

मूल्यमापन / Evaluation		
गुण विभागणी = लेखी परीक्षा 60 गुण व अंतर्गत मूल्यमापन 40 गुण, एकूण गुण = 100 वेळ - 3 तास		
	प्रश्न क्रम	प्रश्ननिहाय गुण
प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप	प्रश्न 1 - अभ्यास घटकावर आधारित - दीर्घोत्तरी प्रश्न	12 गुण
	प्रश्न 2 - अभ्यास घटकावर आधारित - दीर्घोत्तरी प्रश्न	12 गुण
	प्रश्न 3 - अभ्यास घटकावर आधारित - दीर्घोत्तरी प्रश्न	12 गुण
	प्रश्न 4 - अभ्यास घटकावर आधारित - दीर्घोत्तरी प्रश्न	12 गुण
	प्रश्न 5 - अभ्यास घटकावर आधारित - लघुत्तरी प्रश्न	6 गुण
	प्रश्न 6 - अभ्यास घटकावर आधारित - लघुत्तरी प्रश्न	6 गुण
	(प्रत्येक प्रश्नाला अंतर्गत पर्याय असतील)	
	Total	**60 गुण**
अंतर्गत मूल्यमापन (Internal Assessment)	1.अभ्यासक्रमावर आधारित घटकावर गृहपाठ (Assignment)	20 गुण
	2.अभ्यासक्रमावर आधारित वस्तुनिष्ठ प्रश्न चाचणी (MCQ) / घटक चाचणी (Class Test) क्षेत्र प्रकल्प कार्य / गट चर्चा / प्रश्नमंजुषा / विस्तार कार्य इ. यापैकी कोणताही एक पर्याय निवडावा	20 गुण

B. A. Third Year Semester- V **(NEP)** Vertical- a

Major- Elective Rashtrasant Tukdoji Thought

(**राष्ट्रसंत तुकडोजी विचारधारा**) **अभ्यासक्रम** (Syllabus) Course Code - 654210)

Course Name -Major Elective- Rashtrasant Tukdoji Thought

Theory –EL- (A) – **राष्ट्रसंतांची अभंगगाथा (भाग -१ मंगल) अभंग क्र. २३१ ते २७६**

Level	Semester	Vertical Type	Type of Couse	Course code	Couse Name	Credits	Total Teaching Hours	Exam Duration	Maximum Marks
5.5	B. A. Semester -V	Major- Elective Rashtrasant Tukdoji Thought	**Theory –EL- (A)**	**654210**	**राष्ट्रसंतांची अभंगगाथा (भाग -१ मंगल) अभंग क्र. २३१ ते २७६**	2	Total=30 Per week = 2	2 Hrs.	Internal 20 + External 30 **Total = 50**

Course Objectives : /अभ्यासपत्रिकेची उद्दिष्टे	१. विद्यार्थ्यांना दांभिकभक्त आणि सकामभक्त हा विचार समजून देणे. 2. विद्यार्थ्यांना सदभक्त लक्षणे लक्षात आणून देणे. 3. विद्यार्थ्यांना ईश्वरभक्त संबंधांची जाणीव करून देणे. 4. विद्यार्थ्यांना भक्त महिमा संबंधी अवगत करून देणे.
Course Outcomes / अभ्यासपत्रिकेची फलनिष्पत्ती	१. विद्यार्थ्यांना दांभिकभक्त आणि सकामभक्त हा विचार समजून घेता येईल. 2. विद्यार्थ्यांना सदभक्त लक्षणे लक्षात येईल. 3. विद्यार्थ्यांना ईश्वरभक्त संबंधांची जाणीव होईल. 4. विद्यार्थ्यांना भक्त महिमा संबंधी अवगत होईल.

अभ्यासक्रम /Syllabus			
Course Title - Major Theory -EL (A) - राष्ट्रसंतांची अभंगगाथा.			
नेमलेले पाठ्यपुस्तक - १) राष्ट्रसंतांची अभंगगाथा- लेखक: राष्ट्रसंत तुकडोजी महाराज, श्रीगुरुदेव प्रकाशन गुरुकुंज मोझरी.			
Unit	घटक / उपघटक	अध्यापन तास	गुण विभागणी
Unit-I	दांभिक व सकाम भक्त.	05	06
Unit-II	भक्त परीक्षा व फळ.	05	06
Unit-III	सदभक्त लक्षणे.	10	09
Unit-IV	ईश्वरभक्त वात्सल्य व भक्तमहिमा.	10	09
Total		30	30

मूल्यमापन / Evaluation		
गुण विभागणी = लेखी परीक्षा 30 गुण व अंतर्गत मूल्यमापन 20 गुण, एकूण गुण = 50 वेळ - 2 तास		
	प्रश्न क्रम	प्रश्ननिहाय गुण
प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप	प्रश्न 1 - अभ्यास घटकावर आधारित - दीर्घोत्तरी प्रश्न	12 गुण
	प्रश्न 2 - अभ्यास घटकावर आधारित - लघुत्तरी प्रश्न	12 गुण
	प्रश्न 3 - अभ्यास घटकावर आधारित - लघुत्तरी प्रश्न	12 गुण
	प्रश्न 4 - अभ्यास घटकावर आधारित - लघुत्तरी प्रश्न	12 गुण
	(प्रत्येक प्रश्नाला अंतर्गत पर्याय असतील)	
अंतर्गत मूल्यमापन Internal Assessment	Total	30
	1.अभ्यासक्रमावर आधारित घटकावर गृहपाठ (Assignment)	10
	2.अभ्यासक्रमावर आधारित वस्तुनिष्ठ प्रश्न चाचणी (MCQ) / घटक चाचणी (Class Test) क्षेत्र प्रकल्प कार्य / गट चर्चा / प्रश्नमंजुषा / विस्तार कार्य इ. यापैकी कोणताही एक पर्याय निवडावा	**10 गुण**

B. A. Third Year Semester- V **(NEP)** Vertical- a

Major- Elective - Rashtrasant Tukdoji Thought

(**राष्ट्रसंत तुकडोजी विचारधारा**) **अभ्यासक्रम (**Syllabus) Course Code - 654211)

Course Name -Major -Elective- Rashtrasant Tukdoji Thought

Theory –EL- (B) – **राष्ट्रसंतांची पत्रे**

Level	Semester	Vertical Type	Type of Couse	Course code	Couse Name	Credits	Total Teaching Hours	Exam Duration	Maximum Marks
5.5	B. A. Semester - V	Major- Elective Rashtrasant Tukdoji Thought	Theory –EL- (B)	**654211**	**राष्ट्रसंतांची पत्रे**	2	Total=30 Per week = 2	2 Hrs.	Internal 20 + External 30 **Total = 50**

Course Objectives : /अभ्यासपत्रिकेची उद्दिष्टे	१.विद्यार्थ्यांना राष्ट्रसंतांनी लिहिलेल्या पत्रलेखनाची ओळख करून देणे. २.विद्यार्थ्यांना पत्राचे स्वरूप आणि विविधता स्पष्ट करून सांगणे. ३. विद्यार्थ्यांनी राष्ट्रसंतांनी लिहिलेल्या पत्रांमधून जीवनाचे सोने करणारा विचार समजून घेणे. ४. खरी आध्यात्मिकता आणि अध्यात्माची नवी परिमाणे तपासणे.
Course Outcomes / अभ्यासपत्रिकेची फलनिष्पत्ती	१.विद्यार्थ्यांना राष्ट्रसंतांनी लिहिलेल्या पत्रलेखनाची ओळख होईल. २.विद्यार्थ्यांना पत्राचे स्वरूप आणि विविधता समजून घेता येईल. ३. विद्यार्थ्यांना राष्ट्रसंतांनी लिहिलेल्या पत्रांमधून जीवनाचे सोने करणारा विचार समजून घेता येईल. ४. खरी आध्यात्मिकता आणि अध्यात्माची नवी परिमाणे तपासता येतील.

अभ्यासक्रम /Syllabus			
Course Title - Major Theory- EL- (B) - राष्ट्रसंतांची पत्रे			
नेमलेले पाठ्यपुस्तक - १) राष्ट्रसंत्राची पत्रे- संपा.बाबा मोहोड गुरुकुंज प्रकाशन, गुरुकुंज आश्रम,मोझरी-२०११			
Unit	घटक / उपघटक	अध्यापन तास	गुण विभागणी
Unit-I	एकूण चौऱ्यांशी पत्रे आणि त्यातील मूलग्राही आणि प्रांजळ मार्गदर्शन.	05	06
Unit-II	पत्रलेखनाचे स्वरूप आणि आशियाची विविधता.	05	06
Unit-III	जीवन प्रवासासाठी मानवाला केलेले मौलिक मार्गदर्शन.	10	09
Unit-IV	देश व देव, पूजा-साधना, मोक्ष-मुक्ती, प्रपंच व परमार्थ, घर व मंदिर,गाव व तीर्थयात अद्वैत पाहण्याची दृष्टी वृत्तीची अलिप्तता हीच खरी आध्यात्मिकता.	10	09
Total		30	30

मूल्यमापन / Evaluation		
गुण विभागणी = लेखी परीक्षा 30 गुण व अंतर्गत मूल्यमापन 20 गुण, एकूण गुण = 50 वेळ - 2 तास		
	प्रश्न क्रम	प्रश्ननिहाय गुण
प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप	प्रश्न 1 - अभ्यास घटकावर आधारित - दीर्घोत्तरी प्रश्न	12 गुण
	प्रश्न 2 - अभ्यास घटकावर आधारित - लघुत्तरी प्रश्न	12 गुण
	प्रश्न 3 - अभ्यास घटकावर आधारित - लघुत्तरी प्रश्न	12 गुण
	प्रश्न 4 - अभ्यास घटकावर आधारित - लघुत्तरी प्रश्न	12 गुण
	(प्रत्येक प्रश्नाला अंतर्गत पर्याय असतील)	
अंतर्गत मूल्यमापन Internal Assessment	Total	30
	1.अभ्यासक्रमावर आधारित घटकावर गृहपाठ (Assignment)	10
	2.अभ्यासक्रमावर आधारित वस्तुनिष्ठ प्रश्न चाचणी (MCQ) / घटक चाचणी (Class Test) क्षेत्र प्रकल्प कार्य / गट चर्चा / प्रश्नमंजुषा / विस्तार कार्य इ. यापैकी कोणताही एक पर्याय निवडावा	**10 गुण**

B. A. Third Year Semester- V **(NEP)** Vertical- b

Minor- Rashtrasant Tukdoji Thought

(**राष्ट्रसंत तुकडोजी विचारधारा अभ्यासक्रम (**Syllabus) Course Code - 654253)

Course Name -Minor -DSC- Rashtrasant Tukdoji Thought

Theory -V – **ग्रामगीतेची मौलिकता**

Level	Semester	Vertical Type	Type of Couse	Course code	Couse Name	Credits	Total Teaching Hours	Exam Duration	Maximum Marks
5.5	B. A. Semester - V	Minor DSC - Rashtrasant Tukdoji Thought	**Theory-V**	**654253**	**ग्रामगीतेची मौलिकता**	4	Total=60 Per week = 4	3 Hrs.	Internal 40 + External 60 **Total = 100**

Course Objectives : /अभ्यासपत्रिकेची उद्दिष्टे	१. विद्यार्थ्यांना आधुनिक भगवद्गीता म्हणून गौरविलेल्या "ग्रामगीता" या अद्वितीय ग्रंथाची ओळख करून देणे. २.अध्यात्म आणि व्यवहार याची उत्कृष्ट सांगड ग्रामगीतेत कशी साधली आहे याचा परिचय घडविणे. ३.आदर्श ग्रामव्यवस्थेचा मूलमंत्र म्हणून ग्रामगीतेचा अभ्यास करणे. ४. जनजागृतीचे प्रभावी साधन म्हणून ग्रामगीतेची मौलिकता स्पष्ट करणे.
Course Outcomes / अभ्यासपत्रिकेची फलनिष्पत्ती	१. विद्यार्थ्यांना आधुनिक भगवद्गीता म्हणून गौरविलेल्या "ग्रामगीता" या अद्वितीय ग्रंथाची ओळख होईल. २.अध्यात्म आणि व्यवहार याची उत्कृष्ट सांगड ग्रामगीतेत कशी साधली आहे याचा परिचय होईल. ३.आदर्श ग्रामव्यवस्थेचा मूलमंत्र म्हणून ग्रामगीतेचा अभ्यास करता येईल. ४. जनजागृतीचे प्रभावी साधन म्हणून ग्रामगीतेची मौलिकता लक्षात येईल.

अभ्यासक्रम /Syllabus
Course Title - Minor-Theory Paper-V - ग्रामगीतेची मौलिकता.
नेमलेले पाठ्यपुस्तक - आधारभूत ग्रंथ - १) ग्रामगीताः राष्ट्रसंत तुकडोजी, प्रकाशन श्रीगुरुदेव प्रकाशन विभाग, गुरुकुंज मोझरी. २) ग्रामगीता रहस्य स्पंद-2 डॉ.सुभाष सावरकर मराठी जनसाहित्य परिषद, अमरावती,२००५

Unit	घटक / उपघटक	अध्यापन तास	गुण विभागणी
Unit-I	ग्रामगीतेचे स्वरूप आणि महत्त्व.	05	06
Unit-II	ग्रामगीता: अलौकिक, अद्वितीय ग्रंथ.	10	12
Unit-III	अध्यात्म आणि व्यवहार यांचा आणि आदर्श ग्राम व्यवस्थेचा विचार .	15	12
Unit-IV	जातीभेद, अंधश्रद्धा, व्यसनाधीनता, देवभोळेपणा इ. सामाजिक दोषांवर प्रभावी प्रहार.	15	12
Unit-V	सर्वसामान्यांना सहज आकलन होईल असे लोकभाषेतील मार्गदर्शन.	10	12
Unit-VI	आधुनिक काळात ग्रामगीतेची मौलिकता.	05	06
Total		60	60

मूल्यमापन / Evaluation		
गुण विभागणी = लेखी परीक्षा 60 गुण व अंतर्गत मूल्यमापन 40 गुण, एकूण गुण = 100 वेळ - 3 तास		
	प्रश्न क्रम	प्रश्ननिहाय गुण
प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप	प्रश्न 1 - अभ्यास घटकावर आधारित - दीर्घोत्तरी प्रश्न	12 गुण
	प्रश्न 2 - अभ्यास घटकावर आधारित - दीर्घोत्तरी प्रश्न	12 गुण
	प्रश्न 3 - अभ्यास घटकावर आधारित - दीर्घोत्तरी प्रश्न	12 गुण
	प्रश्न 4 - अभ्यास घटकावर आधारित - दीर्घोत्तरी प्रश्न	12 गुण
	प्रश्न 5 - अभ्यास घटकावर आधारित - लघुत्तरी प्रश्न	6 गुण
	प्रश्न 6 - अभ्यास घटकावर आधारित - लघुत्तरी प्रश्न	6 गुण
	(प्रत्येक प्रश्नाला अंतर्गत पर्याय असतील)	
	Total	**60 गुण**
अंतर्गत मूल्यमापन (Internal Assessment)	1.अभ्यासक्रमावर आधारित घटकावर गृहपाठ (Assignment)	20 गुण
	2.अभ्यासक्रमावर आधारित वस्तुनिष्ठ प्रश्न चाचणी (MCQ) / घटक चाचणी (Class Test) क्षेत्र प्रकल्प कार्य / गट चर्चा / प्रश्नमंजुषा / विस्तार कार्य इ. यापैकी कोणताही एक पर्याय निवडावा	20 गुण

B. A. Third Year Semester- V (NEP)

Vertical – d (i)

VSC- (Vocational Skill Course)

Rashtrasant Tukdoji Thought (राष्ट्रसंत तुकडोजी विचारधारा)

अभ्यासक्रम (Syllabus)

Course Code - 654274

Course Name – VSC- Rashtrasant Tukdoji Thought - Theory-IV-**ग्रामगीता आणि शाश्वत शेती कौशल्य.**

Level	Semester	Vertical Type	Type of Couse	Course code	Couse Name	Credits	Total Teaching Hours	Exam Duration	Maximum Marks
5.5	B. A. Semester -V	**VSC-** Rashtrasant Tukdoji Thought	Theory - IV	654274	**ग्रामगीता आणि शाश्वत शेती कौशल्य.**	2	Total=30 Per week =2	2 Hrs.	Internal 20 + College Level Theory 30 **Total= 50**

Course Objectives : /अभ्यासपत्रिकेची उद्दिष्टे	१. विद्यार्थ्यांना स्वयंपूर्ण खेडी हा राष्ट्रसंतांचा विचार आणि आधुनिक तंत्रज्ञानाचे विचार समजून देणे. २.आधुनिक तंत्रज्ञानाचे ज्ञान देऊन कृषी क्षेत्रात स्वयंरोजगाराच्या संधी निर्माण करण्याची क्षमता विकसित करणे. ३. शेतीपूरक उद्योगांची माहिती देऊन व्यावसायिक दृष्टिकोन आणि कौशल्ये विकसित करणे. ४. ग्रामीण आर्थिक विकासाला चालना देणे.
Course Outcomes / अभ्यासपत्रिकेची फलनिष्पत्ती	१ १. विद्यार्थ्यांना स्वयंपूर्ण खेडी हा राष्ट्रसंतांचा विचार आणि आधुनिक तंत्रज्ञानाचे विचार समजून घेता येईल. २. आधुनिक तंत्रज्ञानाचे ज्ञान देऊन कृषी क्षेत्रात स्वयंरोजगाराच्या संधी निर्माण करण्याची क्षमता विकसित होईल. ३. शेतीपूरक उद्योगांची माहिती देऊन व्यावसायिक दृष्टिकोन आणि कौशल्ये विकसित होतील. ४. ग्रामीण आर्थिक विकासाला चालना मिळेल.

अभ्यासक्रम / Syllabus
B. A. Semester- IV (NEP) - VSC- Rashtrasant Tukdoji Thought -Theory -V - **ग्रामगीता आणि शाश्वत शेती कौशल्य.**
नेमलेले पाठ्यपुस्तक : ग्रामगीताः राष्ट्रसंत तुकडोजी, प्रकाशन श्री. गुरुदेव सेवा मंडळ प्रकाशन विभाग, गुरुकुंज मोझरी.

Unit	घटक / उपघटक	**अध्यापन तास**	**गुण विभागणी**
Unit-I	स्वयंपूर्ण खेडे ही संकल्पना.	7	8
Unit-II	सेंद्रिय शेती, बीजसंवर्धन, जलव्यवस्थापन, कृषीसाठीचे आधुनिक तंत्रज्ञान.	8	7
Unit-III	शेतीपूरक उद्योग, स्थानिक नैसर्गिक संसाधने आणि कृषी उत्पादनांवर आधारित उत्पादनांची निर्मिती व विक्री.	7	8
Unit-IV	शेतीपद्धती ,आर्थिक नियोजन, व्यावसायिक व्यवस्थापनाच्या माध्यमातून रोजगार निर्मिती व ग्रामीण आर्थिक विकास.	8	7
एकूण =		30	30

मूल्यमापन / Evaluation		
गुण विभागणी = लेखी परीक्षा 30 गुण व अंतर्गत मूल्यमापन 20 गुण, एकूण गुण = 50 वेळ - 2 तास		
	प्रश्न संख्या	प्रश्ननिहाय गुण
प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप	प्रश्न 1 - अभ्यास घटकावर आधारित एक दीर्घोत्तरी प्रश्न	12 गुण
	प्रश्न 2 - अभ्यास घटकावर आधारित एक लघुत्तरी प्रश्न	6 गुण
	प्रश्न 3 - अभ्यास घटकावर आधारित एक लघुत्तरी प्रश्न	6 गुण
	प्रश्न 4 - अभ्यास घटकावर आधारित एक लघुत्तरी प्रश्न	6 गुण
	(प्रत्येक प्रश्नाला अंतर्गत पर्याय असतील)	
	Total	**30 गुण**
अंतर्गत मूल्यमापन (Internal Assessment)	1.अभ्यासक्रमावर आधारित घटकावर गृहपाठ (Assignment)	10 गुण
	2.अभ्यासक्रमावर आधारित, प्रात्यक्षिक/ वस्तुनिष्ठ प्रश्न चाचणी (MCQ) / घटक चाचणी (Class Test) क्षेत्र प्रकल्प कार्य / गट चर्चा / प्रश्नमंजुषा / विस्तार कार्य इ. यापैकी कोणताही एक पर्याय निवडावा	10 गुण

B. A. Third Year Semester- V (**NEP)**

Vertical- f

Field Project (FP) / Community Engagement Services (CES)-Phase-3

Rashtrasant Tukdoji Thought

राष्ट्रसंत तुकडोजी विचारधारा - क्षेत्र प्रकल्प : टप्पा -३

Field Project Rashtrasant Tukdoji Thought- Phase-3 Code – 654288

Level	Semester	Vertical Type	Type of Couse	Course code	Couse Name	Credits	Learning Hours	Maximum Marks
5.5	B. A. Semester -V	**Major - Rashtrasant Tukdoji Thought Project -III**	Project-Phase-3	654288	**राष्ट्रसंत तुकडोजी विचारधारा क्षेत्र प्रकल्प : टप्पा -३**	2	Total= 60 Per week = 4	Project Report : 20 Oral Presentation: 10 Faculty Evaluation :20 **Total= 50**

Field Project Rashtrasant Tukdoji Thought : Phase-3	
Project Objectives: /प्रकल्पाची उद्दिष्टे	१. विद्यार्थ्यांना क्षेत्रीय प्रकल्प किंवा सामुदायिक सहभाग (CE) सेवांच्या माध्यमातून राष्ट्रसंत तुकडोजी विचारधारा या अभ्यासक्रमातील ज्ञान वास्तविक जगातील आव्हानांना लागू करण्याचा प्रत्यक्ष अनुभव प्रदान करणे. २. विद्यार्थ्यांना राष्ट्रसंत तुकडोजी विचारधारा या विषयाशी संबंधित क्षेत्रीय कार्य किंवा सामुदायिक सेवा उपक्रमांमध्ये येणाऱ्या व्यावहारिक समस्या ओळखणे, त्यांचे विश्लेषण करणे आणि त्या सोडवण्यासाठी विद्यार्थ्यांना प्रशिक्षित करणे. ३. राष्ट्रसंत तुकडोजी विचारधारा या अभ्यासक्रमातून आंतरविद्याशाखीय ज्ञान, तंत्रज्ञान आणि सामाजिक गरजांशी जोडण्यासाठी विद्यार्थ्यांना प्रोत्साहित करणे. ४. विद्यार्थ्यांमध्ये त्यांचे क्षेत्रीय किंवा सामुदायिक सहभागाचे कार्य विविध प्रकारच्या श्रोत्यांसमोर प्रभावीपणे सादर व दस्तऐवजीकरण करणे, आणि संवाद साधण्याची क्षमता विकसित करणे. ५. राष्ट्रसंत तुकडोजी विचारधारा या अभ्यासक्रमातून समाजातील समस्यांवर उपाययोजना करणाऱ्या प्रकल्पांमध्ये विद्यार्थ्यांना सहभागी करून त्यांच्यामध्ये जबाबदारी आणि सेवेची भावना रुजवणे.

Project Outcomes / प्रकल्पाची फलनिष्पत्ती	१. विद्यार्थी प्रत्यक्ष कार्यक्षेत्रात राष्ट्रसंत तुकडोजी विचारधारा अभ्यासक्रमाच्या अनुषंगाने विश्लेषणात्मक तंत्रे वापरून वास्तविक समस्यांचे विश्लेषण व निराकरण करण्यास सक्षम होतील. २. विद्यार्थी त्यांच्या क्षेत्रीय प्रकल्पाशी किंवा सामुदायिक शिक्षण सेवेशी संबंधित प्रायोगिक साधने, उपकरणे आणि माहिती विश्लेषण पद्धती वापरण्यात तयार होतील ३. विद्यार्थी एखाद्या क्षेत्रीय प्रकल्पाची किंवा सामुदायिक सेवा उपक्रमाची, सुरुवातीपासून ते पूर्ण होईपर्यंत, दस्तऐवजीकरण, अहवाल सादर करण्यासह, रचना, नियोजन आणि अंमलबजावणी करण्यास तयार होईल. ४. विद्यार्थी लेखी अहवाल, सादर करणे किंवा सामुदायिक सहभाग कार्यक्रमांद्वारे त्यांच्या प्रकल्पातील निष्कर्ष आणि परिणाम प्रभावीपणे सादर करू शकतील. ५. विद्यार्थी त्यांच्या कामाच्या नैतिक, पर्यावरणीय आणि सामाजिक परिणामांची समज दाखवतील, तसेच जबाबदार वैज्ञानिक पद्धतीशी सामाजिक, सांस्कृतिक पर्यावरणाशी आणि सामुदायिक कल्याणाप्रती वचनबद्ध होण्यास तयार होतील.
क्षेत्र प्रकल्प / सामुदायिक सहभाग (CE) सेवांच्या निवड आणि अंमलबजावणीसाठीची मार्गदर्शक तत्त्वे / SOP	
1. प्रकल्प निवड आणि नियोजन	प्राध्यापकांचे मार्गदर्शन: प्रत्येक विद्यार्थ्यांला त्यांच्या प्रकल्पासाठी मार्गदर्शन करण्याकरिता, तज्ञता आणि संसाधने पुरवण्यासाठी एक प्राध्यापक मार्गदर्शक म्हणून नेमला जाईल. • प्रकल्पाचा विषय: प्रकल्पाचा विषय राष्ट्रसंत तुकडोजी विचारधारा या विषयाशी संबंधित असावा आणि तो विद्यार्थ्यांच्या आवडीनिवडी व उपलब्ध साहित्य व सामुग्रीशी जुळणारा असावा. • साहित्य समीक्षा: प्रकल्पाच्या माध्यमातून विद्यमान ज्ञान समजून घेण्यासाठी आणि संशोधनातील उणिवा ओळखण्यासाठी विद्यार्थ्यांनी सखोल साहित्य समीक्षा करणे अपेक्षित आहे. • माहिती संकलन आणि विश्लेषण: विषयानुसार, प्रकल्पांमध्ये माहितीचे विश्लेषण अपेक्षित • निष्कर्षांचे स्पष्टीकरण: महत्त्वपूर्ण निष्कर्ष आणि मर्यादा अधोरेखित करून, प्रकल्पाच्या संदर्भात माहितीचे स्पष्टीकरण दिले पाहिजे. • सामुदायिक गरजा: प्रकल्प राष्ट्रसंत तुकडोजी विचारधारा या विषयाशी संबंधित विशिष्ट सामुदायिक गरजा किंवा आव्हाने यावर लक्ष केंद्रित करून तयार केले जावू शकतात. • सहकार्य: विद्यार्थी त्यांचे प्रकल्प राबवण्यासाठी स्थानिक संस्थांसोबत सहकार्य करू शकतात. • परिणाम मूल्यांकन: प्रकल्पाचा समाजावर होणाऱ्या परिणामाचे मूल्यांकन केले पाहिजे.
2 . अहवाल लेखन आणि सादरीकरण (Project Report Submission)	• अहवालाचे स्वरूप (Project Report): -सामान्यतः ज्यामध्ये प्रस्तावना, विषय उद्दिष्टे, कार्यपद्धती, निष्कर्ष, चर्चा, संदर्भ आणि समारोप यांचा समावेश असावा. विद्यार्थी Project Report सत्राच्या शेवटी विभागात सादर करतील. • माहितीचे सादरीकरण: अहवालात सारण्या, आलेख आणि आकृत्यांचा वापर करून माहिती स्पष्टपणे आणि अचूकपणे सादर केली असावी. आवश्यक तेथे फोटो असावेत. • मौखिक सादरीकरण(Overall Presentation) : विद्यार्थ्यांने सादर केलेल्या Project Report चे सार, निष्कर्ष वर्गमित्र आणि प्राध्यापकांसमोर सादर करणे आवश्यक असेल
3. प्रकल्प कालमर्यादा	• क्षेत्र प्रकल्प पूर्ण करण्यासाठी विद्यार्थ्याला एकूण ६० तासांचा वेळ दिला जाईल.

4 . मूल्यमापन आणि मूल्यांकन	• प्रकल्प अहवाल: प्रकल्प अहवाल विद्यार्थी विभागात सादर करेल. अंतिम अहवालाचे मूल्यांकन हे आशय, मांडणी आणि संशोधनाच्या गुणवत्तेच्या आधारावर केले जाईल. (२० गुण) • मौखिक सादरीकरण: सादरीकरणाचे मूल्यांकन हे -स्पष्टता, सहभाग आणि प्रश्नांची उत्तरे देण्याच्या क्षमतेच्या आधारावर केले जाईल. (१० गुण) • प्राध्यापक मूल्यांकन: प्राध्यापक मार्गदर्शक संपूर्ण प्रकल्पादरम्यान विद्यार्थ्यांच्या कामगिरीचे मूल्यांकन करतील. (२० गुण) एकूण ५० गुण
राष्ट्रसंत तुकडोजी विचारधारा या विषयाशी संबंधित क्षेत्रीय प्रकल्प/ सामुदायिक सहभाग सेवांची उदाहरणे	खालील विषय क्षेत्रप्रकल्पासाठी निवडता येईल. १.गुरुदेव सेवा मंडळ: महत्त्व आणि कार्य. २.ग्राम स्वच्छता, ग्राम आरोग्य, सर्वेक्षण. ३. लघुउद्योग: स्वरूप आणि कार्य. ४. बालसंस्कार शिबिरांचे दस्तऐवजीकरण. ५. श्रम संस्कार शिबिरांचे दस्तऐवजीकरण. ६. ठिकठिकाणी होणाऱ्या राष्ट्रसंत तुकडोजी संमेलनांचे दस्तऐवजीकरण. ७. महिला सक्षमीकरण कार्यक्रमाचे दस्तऐवजीकरण. ८. परिसरातील खंजेरी भजनांचे संकलन. ९.कृषी संमेलनातील राष्ट्रसंतांच्या विचारधारेवरील भाषणांचे संकलन इत्यादी.

====000 ===

Sant Gadge Baba Amravati University, Amravati

Faculty: Humanities, Discipline / Subject :- Rashtrasant Tukdoji Thought

Teaching & Learning Scheme: For the Degree of Bachelor of Arts with Major / Minor – DSC -Rashtrasant Tukdoji Thought (राष्ट्रसंत तुकडोजी विचारधारा)

(Three / Four Years Bachelor Degree Programme)

B. A. Third Year -Semester - VI (NEP) Level - 5.5

Mode of Teaching	Ver. No	The Vertical	Type of course	Course Code	Course name	Credits	Workload (Hrs. /Week)	Vertical Workload (Hrs./Week)	Marks /Examination External	Internal	Total
Class Room Teaching /Lab Work (Practical)/Outdoor/Field	a	Major-DSC-Rashtrasant Tukdoji Thought	Theory-IX	**654212**	राष्ट्रसंतांची हिंदी राष्ट्रीय भजने.	4	4	12	60	40	100
			Theory-X	**654213**	ग्रामगीतेतील प्रेमधर्मस्थापन पंचक.	4	4		60	40	100
		Major- Elective (Select Any one)	Theory-EL-(C)	**654214**	राष्ट्रसंतांची अभंगगाथा (अभंग क्र.४२५ ते ४६४)	4	4		60	40	100
			Theory-EL-(D)	**654215**	राष्ट्रसंतांचा संत विचार						
	b	Minor-DSC-Rashtrasant Tukdoji Thought	Theory-VI	**654254**	ग्रामगीतेतील वैज्ञानिकता.	4	4	4	60	40	100
	d	VSC	Theory-V	**654275**	भजन सादरीकरण कला	2	*2*	4	--	30 College Level Theory + 20 Internal	50
	f	Internship Apprenticeship	Internship/OJT	**654291**	Internship/OJT इंटर्नशिप /OJT	4	4	4	-	-	-
		Total				**22**					**450**

** Implementation of the Course of "Foundation of Artificial Intelligence" for the U.G. Programmes Under all the faculties. As per Extra-Ordinary Notification No. 241/2025 of SGBAU, dated 24/12/2025. Students will earn grade from written examination marks conducted by the concerning college.*

B. A. Third Year Semester- VI **(NEP)** Vertical- a

Major-DSC- Rashtrasant Tukdoji Thought

(DSC- **राष्ट्रसंत तुकडोजी विचारधारा**) **अभ्यासक्रम (**Syllabus) Course Code - 654212)

Course Name -Major -DSC- Rashtrasant Tukdoji Thought

Theory -IX – **राष्ट्रसंतांची हिंदी राष्ट्रीय भजने**

Level	Semester	Vertical Type	Type of Couse	Course code	Couse Name	Credits	Total Teaching Hours	Exam Duration	Maximum Marks
5.5	B. A. Semester - VI	Major- DSC - Rashtrasant Tukdoji Thought	**Theory- IX**	**654212**	**राष्ट्रसंतांची हिंदी राष्ट्रीय भजने.**	4	Total=60 Per week = 4	3 Hrs.	Internal 40 + External 60 **Total = 100**

Course Objectives : /अभ्यासपत्रिकेची उद्दिष्टे	१.विद्यार्थ्यांना राष्ट्रसंतांच्या हिंदी भजनांची ओळख व्हावी. २.राष्ट्रसंतांच्या हिंदी भजनांमधील वेगळेपण लक्षात यावे. ३.राष्ट्रसंतांच्या हिंदी भजनांचे विविध विषय अभ्यासता यावे. ४.राष्ट्रसंतांच्या हिंदी भजनांमधील प्रबोधनमूल्य कळावे.
Course Outcomes / अभ्यासपत्रिकेची फलनिष्पत्ती	१.विद्यार्थ्यांना राष्ट्रसंतांच्या हिंदी भजनांची ओळख होईल. २.राष्ट्रसंतांच्या हिंदी भजनांमधील वेगळेपण लक्षात येईल. ३.राष्ट्रसंतांच्या हिंदी भजनांचे विविध विषय अभ्यासता येईल. ४.राष्ट्रसंतांच्या हिंदी भजनांमधील प्रबोधनमूल्य कळेल.

अभ्यासक्रम /Syllabus			
Course Title - Major Theory Paper-IX - राष्ट्रसंतांची हिंदी राष्ट्रीय भजने.			
नेमलेले पाठ्यपुस्तक - राष्ट्रीय भजनावली हिंदी लेखक- राष्ट्रसंत तुकडोजी महाराज श्रीगुरुदेव प्रकाशन, गुरुदेव आश्रम. नववी आवृत्ती- २०२४			
Unit	घटक / उपघटक	अध्यापन तास	गुण विभागणी
Unit-I	राष्ट्रीय भजनावलीमागील उद्देश.	05	06
Unit-II	राष्ट्रीय भजनावलीचे स्वरूप.	05	06
Unit-III	राष्ट्रीय भजनावलीचा आशय.	15	12
Unit-IV	राष्ट्रीय भजनावलीचे विश्लेषण.	15	12
Unit-V	राष्ट्रीय भजनावलीचे वैशिष्ट्ये.	10	12
Unit-VI	राष्ट्रीय भजनावलीचे मूल्यमापन.	10	12
Total		60	60

मूल्यमापन / Evaluation		
गुण विभागणी = लेखी परीक्षा 60 गुण व अंतर्गत मूल्यमापन 40 गुण, एकूण गुण = 100 वेळ - 3 तास		
	प्रश्न क्रम	प्रश्ननिहाय गुण
प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप	प्रश्न 1 - अभ्यास घटकावर आधारित - दीर्घोत्तरी प्रश्न	12 गुण
	प्रश्न 2 - अभ्यास घटकावर आधारित - दीर्घोत्तरी प्रश्न	12 गुण
	प्रश्न 3 - अभ्यास घटकावर आधारित - दीर्घोत्तरी प्रश्न	12 गुण
	प्रश्न 4 - अभ्यास घटकावर आधारित - दीर्घोत्तरी प्रश्न	12 गुण
	प्रश्न 5 - अभ्यास घटकावर आधारित - लघुत्तरी प्रश्न	6 गुण
	प्रश्न 6 - अभ्यास घटकावर आधारित - लघुत्तरी प्रश्न	6 गुण
	(प्रत्येक प्रश्नाला अंतर्गत पर्याय असतील)	
	Total	**60 गुण**
अंतर्गत मूल्यमापन (Internal Assessment)	1.अभ्यासक्रमावर आधारित घटकावर गृहपाठ (Assignment)	20 गुण
	2.अभ्यासक्रमावर आधारित वस्तुनिष्ठ प्रश्न चाचणी (MCQ) / घटक चाचणी (Class Test) क्षेत्र प्रकल्प कार्य / गट चर्चा / प्रश्नमंजुषा / विस्तार कार्य इ. यापैकी कोणताही एक पर्याय निवडावा	20 गुण

B. A. Third Year Semester- VI **(NEP)** Vertical- a

Major-DSC- Rashtrasant Tukdoji Thought

(DSC- **राष्ट्रसंत तुकडोजी विचारधारा**) **अभ्यासक्रम (**Syllabus) -Course Code - 654213)

Course Name -Major -DSC- Rashtrasant Tukdoji Thought

Theory -X – ग्रामगीतेतील प्रेमधर्मस्थापन पंचक

Level	Semester	Vertical Type	Type of Couse	Course code	Couse Name	Credits	Total Teaching Hours	Exam Duration	Maximum Marks
5.5	B. A. Semester - VI	Major-DSC - Rashtrasant Tukdoji Thought	**Theory-X**	**654213**	ग्रामगीतेतील प्रेमधर्मस्थापन पंचक	4	Total=60 Per week = 4	3 Hrs.	Internal 40 + External 60 **Total = 100**

Course Objectives : /अभ्यासपत्रिकेची उद्दिष्टे	१.विद्यार्थ्यांना मूर्तीपूजेचे मूलतत्त्व, नामजपाचा खरा उद्देश,आणि देवपूजेचे साध्य अवगत करून देणे. २.सामुदायिक प्रार्थनेचे महत्त्व आणि विश्वधर्म संकल्पना समजून देणे. ३.शोषित आणि उपेक्षित मानवांच्या सेवेतच देवत्व हा विचार लक्षात आणून देणे. ४.भजनांचा समाज जीवनावरील प्रभाव व भजन प्रणालीची वैशिष्ट्ये अवगत करून देणे.
Course Outcomes / अभ्यासपत्रिकेची फलनिष्पत्ती	१.विद्यार्थ्यांना मूर्तीपूजेचे मूलतत्त्व, नामजपाचा खरा उद्देश,आणि देवपूजेचे साध्य अवगत होईल. २.सामुदायिक प्रार्थनेचे महत्त्व आणि विश्वधर्म संकल्पना समजून घेता येईल. ३.शोषित आणि उपेक्षित मानवांच्या सेवेतच देवत्व हा विचार लक्षात घेता येईल. ४.भजनांचा समाज जीवनावरील प्रभाव व भजन प्रणालीची वैशिष्ट्ये अवगत होईल.

अभ्यासक्रम /Syllabus			
Course Title - Major Theory Paper-X - ग्रामगीतेतील प्रेमधर्मस्थापन पंचक			
नेमलेले पाठ्यपुस्तक - आधारभूत ग्रंथ - १) ग्रामगीताः राष्ट्रसंत तुकडोजी, प्रकाशन श्रीगुरुदेव प्रकाशन विभाग, गुरुकुंज मोझरी. २.राष्ट्रसंत तुकडोजी महाराज व्यक्ती आणि वाङ्मय, संपा. डॉ.अक्षयकुमार काळे, विसा. प्रकाशन, नागपूर ३.राष्ट्रसंत तुकडोजी महाराज जीवनदर्शन, डॉ. जुल्फि शेख मध्यमा प्रकाशन, नागपूर			
Unit	घटक / उपघटक	अध्यापन तास	गुण विभागणी
Unit-I	ग्रामगीतेतील प्रेमधर्मस्थापन पंचक: स्वरूप.	05	06
Unit-II	मूर्तीपूजेचे मूलतत्त्व नामजपाचा उद्देश देवपूजेचे साध्य इत्यादी.	10	12
Unit-III	सामुदायिक प्रार्थना: आवश्यकता आणि महत्त्व.	15	12
Unit-IV	प्रार्थना व विश्वधर्म संकल्पनेची व्यापकता.	15	12
Unit-V	दलित सेवेची आवश्यकता आणि खऱ्या देवत्वाची जाणीव.	10	12
Unit-VI	संतभजनांचा समाज जीवनावरील प्रभाव व वैशिष्ट्ये इत्यादी.	05	06
Total		60	60

मूल्यमापन / Evaluation		
गुण विभागणी = लेखी परीक्षा 60 गुण व अंतर्गत मूल्यमापन 40 गुण, एकूण गुण = 100 वेळ - 3 तास		
	प्रश्न क्रम	प्रश्ननिहाय गुण
प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप	प्रश्न 1 - अभ्यास घटकावर आधारित - दीर्घोत्तरी प्रश्न	12 गुण
	प्रश्न 2 - अभ्यास घटकावर आधारित - दीर्घोत्तरी प्रश्न	12 गुण
	प्रश्न 3 - अभ्यास घटकावर आधारित - दीर्घोत्तरी प्रश्न	12 गुण
	प्रश्न 4 - अभ्यास घटकावर आधारित - दीर्घोत्तरी प्रश्न	12 गुण
	प्रश्न 5 - अभ्यास घटकावर आधारित - लघुत्तरी प्रश्न	6 गुण
	प्रश्न 6 - अभ्यास घटकावर आधारित - लघुत्तरी प्रश्न	6 गुण
	(प्रत्येक प्रश्नाला अंतर्गत पर्याय असतील)	
	Total	**60 गुण**
अंतर्गत मूल्यमापन (Internal Assessment)	1.अभ्यासक्रमावर आधारित घटकावर गृहपाठ (Assignment)	20 गुण
	2.अभ्यासक्रमावर आधारित वस्तुनिष्ठ प्रश्न चाचणी (MCQ) / घटक चाचणी (Class Test) क्षेत्र प्रकल्प कार्य / गट चर्चा / प्रश्नमंजुषा / विस्तार कार्य इ. यापैकी कोणताही एक पर्याय निवडावा	20 गुण

B. A. Third Year Semester- VI **(NEP)** Vertical- a

Major-Elective Rashtrasant Tukdoji Thought

(राष्ट्रसंत तुकडोजी विचारधारा अभ्यासक्रम) (Syllabus) Course Code - 654214)

Course Name -Major - Elective Rashtrasant Tukdoji Thought

Theory –EL- (C) – **राष्ट्रसंतांची अभंगगाथा (भाग -१ मंगल) अभंग क्र. ४२५ ते ४६४**

Level	Semester	Vertical Type	Type of Couse	Course code	Couse Name	Credits	Total Teaching Hours	Exam Duration	Maximum Marks
5.5	B. A. Semester - VI	Major-Elective Rashtrasant Tukdoji Thought	**Theory –EL- (C)**	**654214**	**राष्ट्रसंतांची अभंगगाथा (भाग -१ मंगल) अभंग क्र. ४२५ ते ४६४**	2	Total=30 Per week = 2	2 Hrs.	Internal 20 + External 30 **Total = 50**

Course Objectives : /अभ्यासपत्रिकेची उद्दिष्टे	1. विद्यार्थ्यांना भोंदू बुवा आणि बुवाबाजीचे मूळ याबद्दल ज्ञात करणे. 2. खरा साधू कोण? याविषयी माहिती देणे. 3. सत्य संत लक्षणे कोणती? ही अवगत करून देणे. 4. निवृत्त संत आणि गुरुभक्ती रहस्य याविषयी जाणीव करून देणे.
Course Outcomes / अभ्यासपत्रिकेची फलनिष्पत्ती	1. विद्यार्थ्यांना भोंदू बुवा आणि बुवाबाजीचे मूळ याबद्दल ज्ञात होईल. 2. खरा साधू कोण? याविषयी माहिती मिळेल. 3. सत्य संत लक्षणे कोणती? ही अवगत करता येईल. 4. निवृत्त संत आणि गुरुभक्ती रहस्य याविषयी जाणीव होईल.

अभ्यासक्रम /Syllabus			
Course Title - Major Elective Theory –EL- (C) राष्ट्रसंतांची अभंगगाथा.			
नेमलेले पाठ्यपुस्तक - राष्ट्रसंतांची अभंगगाथा- लेखक: राष्ट्रसंत तुकडोजी महाराज, श्रीगुरुदेव प्रकाशन गुरुकुंज मोझरी.			
Unit	घटक / उपघटक	अध्यापन तास	गुण विभागणी
Unit-I	भोंदूबुवा आणि बुवाबाजीचे मूळ.	05	06
Unit-II	खरा साधू कोण?	05	06
Unit-III	सत्य संत लक्षणे.	10	09
Unit-IV	निवृत्त संत आणि गुरुभक्ती रहस्य.	10	09
Total		30	30

मूल्यमापन / Evaluation		
गुण विभागणी = लेखी परीक्षा 30 गुण व अंतर्गत मूल्यमापन 20 गुण, एकूण गुण = 50 वेळ - 2 तास		
	प्रश्न क्रम	प्रश्ननिहाय गुण
प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप	प्रश्न 1 - अभ्यास घटकावर आधारित - दीर्घोत्तरी प्रश्न	12 गुण
	प्रश्न 2 - अभ्यास घटकावर आधारित - लघुत्तरी प्रश्न	12 गुण
	प्रश्न 3 - अभ्यास घटकावर आधारित - लघुत्तरी प्रश्न	12 गुण
	प्रश्न 4 - अभ्यास घटकावर आधारित - लघुत्तरी प्रश्न	12 गुण
	(प्रत्येक प्रश्नाला अंतर्गत पर्याय असतील)	
अंतर्गत मूल्यमापन Internal Assessment	Total	30
	1.अभ्यासक्रमावर आधारित घटकावर गृहपाठ (Assignment)	10
	2.अभ्यासक्रमावर आधारित वस्तुनिष्ठ प्रश्न चाचणी (MCQ) / घटक चाचणी (Class Test) क्षेत्र प्रकल्प कार्य / गट चर्चा / प्रश्नमंजुषा / विस्तार कार्य इ. यापैकी कोणताही एक पर्याय निवडावा	**10 गुण**

B. A. Third Year Semester- VI **(NEP)** Vertical- a

Major-Elective- Rashtrasant Tukdoji Thought

(**राष्ट्रसंत तुकडोजी विचारधारा**) **अभ्यासक्रम (**Syllabus) Course Code - 654215)

Course Name -Major -Elective Rashtrasant Tukdoji Thought

Theory –EL- (D) – **राष्ट्रसंतांचा संतविचार**

Level	Semester	Vertical Type	Type of Couse	Course code	Couse Name	Credits	Total Teaching Hours	Exam Duration	Maximum Marks
5.5	B. A. Semester -V	Major-Elective Rashtrasant Tukdoji Thought	**Theory –EL- (D)**	**654215**	**राष्ट्रसंतांचा संत विचार**	2	Total=30 Per week = 2	2 Hrs.	Internal 20 + External 30 **Total = 50**

Course Objectives : /अभ्यासपत्रिकेची उद्दिष्टे	1. राष्ट्रसंतांचा संतमहिमा लक्षात घेणे. 2. खरा संत कोण हे अभ्यासाने. 3. खऱ्या संतांची वृत्ती लक्षणे विशद करणे. 4. जीवनोद्धारासाठी संतसंगतीचे महत्त्व लक्षात घेणे.
Course Outcomes / अभ्यासपत्रिकेची फलनिष्पत्ती	1. राष्ट्रसंतांचा संतमहिमा लक्षात घेता येईल. 2. खरा संत कोण हे अभ्यासता येईल. 3. खऱ्या संतांची वृत्ती लक्षणे विशद करता येईल. 4. जीवनोद्धारासाठी संतसंगतीचे महत्त्व लक्षात घेता येईल.

अभ्यासक्रम /Syllabus
Course Title - Major Elective Theory –EL- (D)- **राष्ट्रसंतांचा संत विचार**
नेमलेले पाठ्यपुस्तक - ग्रामगीताः राष्ट्रसंत तुकडोजी, प्रकाशन श्री. गुरुदेव सेवा मंडळ प्रकाशन विभाग, गुरुकुंज मोझरी.

Unit	घटक / उपघटक	अध्यापन तास	गुण विभागणी
Unit-I	संत कोणास म्हणावे.	05	06
Unit-II	खऱ्या संतांची लक्षणे.	05	06
Unit-III	संतांचा महिमा.	10	09
Unit-IV	संतसंगतीचा परिणाम.	10	09
Total		30	30

मूल्यमापन / Evaluation		
गुण विभागणी = लेखी परीक्षा 30 गुण व अंतर्गत मूल्यमापन 20 गुण, एकूण गुण = 50 वेळ - 2 तास		
	प्रश्न क्रम	प्रश्ननिहाय गुण
प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप	प्रश्न 1 - अभ्यास घटकावर आधारित - दीर्घोत्तरी प्रश्न	12 गुण
	प्रश्न 2 - अभ्यास घटकावर आधारित - लघुत्तरी प्रश्न	12 गुण
	प्रश्न 3 - अभ्यास घटकावर आधारित - लघुत्तरी प्रश्न	12 गुण
	प्रश्न 4 - अभ्यास घटकावर आधारित - लघुत्तरी प्रश्न	12 गुण
	(प्रत्येक प्रश्नाला अंतर्गत पर्याय असतील)	
अंतर्गत मूल्यमापन Internal Assessment	Total	30
	1.अभ्यासक्रमावर आधारित घटकावर गृहपाठ (Assignment)	10
	2.अभ्यासक्रमावर आधारित वस्तुनिष्ठ प्रश्न चाचणी (MCQ) / घटक चाचणी (Class Test) क्षेत्र प्रकल्प कार्य / गट चर्चा / प्रश्नमंजुषा / विस्तार कार्य इ. यापैकी कोणताही एक पर्याय निवडावा	**10 गुण**

B. A. Third Year Semester- VI **(NEP)** Vertical- b

Minor DSC- Rashtrasant Tukdoji Thought

(**राष्ट्रसंत तुकडोजी विचारधारा**) **अभ्यासक्रम (**Syllabus) Course Code - 654254)

Course Name -Minor -DSC- Rashtrasant Tukdoji Thought

Theory -VI – **ग्रामगीतेतील वैज्ञानिकता.**

Level	Semester	Vertical Type	Type of Couse	Course code	Couse Name	Credits	Total Teaching Hours	Exam Duration	Maximum Marks
5.5	B. A. Semester – VI	Minor DSC - Rashtrasant Tukdoji Thought	**Theory-VI**	**654254**	**ग्रामगीतेतील वैज्ञानिकता.**	4	Total=60 Per week = 4	3 Hrs.	Internal 40 + External 60 **Total = 100**

Course Objectives : /अभ्यासपत्रिकेची उद्दिष्टे	1. विद्यार्थ्यांना अंधश्रद्धा, रुढी व अवैज्ञानिक समजुतींना राष्ट्रसंतांनी केलेला विरोध समजून देणे. 2. शेती, उद्योगधंदे आणि आरोग्य या क्षेत्रात आधुनिक तंत्रज्ञानाचा वापर करण्याची प्रेरणा लक्षात घेणे. 3. वैज्ञानिक विचारसरणीसाठी "शिक्षण" ही राष्ट्रसंतांची भूमिका सजमून घेणे. 4. राष्ट्र विकासासाठी वैज्ञानिक दृष्टी हा विचार समजून घेणे.
Course Outcomes / अभ्यासपत्रिकेची फलनिष्पत्ती	1. विद्यार्थ्यांना अंधश्रद्धा, रुढी व अवैज्ञानिक समजुतींना राष्ट्रसंतांनी केलेला विरोध समजून घेता येईल. 2. शेती, उद्योगधंदे आणि आरोग्य या क्षेत्रात आधुनिक तंत्रज्ञानाचा वापर करण्याची प्रेरणा लक्षात येईल. 3. वैज्ञानिक विचारसरणीसाठी "शिक्षण" ही राष्ट्रसंतांची भूमिका सजमून घेता येईल. 4. राष्ट्र विकासासाठी वैज्ञानिक दृष्टी हा विचार समजून घेता येईल.

अभ्यासक्रम /Syllabus			
Course Title - Minor Theory Paper-VI - ग्रामगीतेतील वैज्ञानिकता.			
नेमलेले पाठ्यपुस्तक - आधारभूत ग्रंथ - १) ग्रामगीताः राष्ट्रसंत तुकडोजी, प्रकाशन श्रीगुरुदेव प्रकाशन विभाग, गुरुकुंज मोझरी. २) जनक्रांतीची दिशा स्पंद तीन- डॉ.सुभाष सावरकर. मराठी जनसाहित्य परिषद, अमरावती,			
Unit	घटक / उपघटक	अध्यापन तास	गुण विभागणी
Unit-I	वैज्ञानिकता म्हणजे काय.	05	06
Unit-II	अंधश्रद्धारूढी व वैज्ञानिक समजुतींवर केलेला प्रहार.	10	12
Unit-III	विविध क्षेत्रात आधुनिक तंत्रज्ञानाचा वापर.	15	12
Unit-IV	वैज्ञानिक विचारसरणीसाठी "शिक्षण" राष्ट्रसंतांची भूमिका.	15	12
Unit-V	राष्ट्रविकासासाठी वैज्ञानिक दृष्टी.	10	12
Unit-VI	ग्रामगीतेतील वैज्ञानिकतेचे समालोचन.	05	06
Total		60	60

मूल्यमापन / Evaluation		
गुण विभागणी = लेखी परीक्षा 60 गुण व अंतर्गत मूल्यमापन 40 गुण, एकूण गुण = 100 वेळ - 3 तास		
	प्रश्न क्रम	प्रश्ननिहाय गुण
प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप	प्रश्न 1 - अभ्यास घटकावर आधारित - दीर्घोत्तरी प्रश्न	12 गुण
	प्रश्न 2 - अभ्यास घटकावर आधारित - दीर्घोत्तरी प्रश्न	12 गुण
	प्रश्न 3 - अभ्यास घटकावर आधारित - दीर्घोत्तरी प्रश्न	12 गुण
	प्रश्न 4 - अभ्यास घटकावर आधारित - दीर्घोत्तरी प्रश्न	12 गुण
	प्रश्न 5 - अभ्यास घटकावर आधारित - लघुत्तरी प्रश्न	6 गुण
	प्रश्न 6 - अभ्यास घटकावर आधारित - लघुत्तरी प्रश्न	6 गुण
	(प्रत्येक प्रश्नाला अंतर्गत पर्याय असतील)	
	Total	**60 गुण**
अंतर्गत मूल्यमापन (Internal Assessment)	1.अभ्यासक्रमावर आधारित घटकावर गृहपाठ (Assignment)	20 गुण
	2.अभ्यासक्रमावर आधारित वस्तुनिष्ठ प्रश्न चाचणी (MCQ) / घटक चाचणी (Class Test) क्षेत्र प्रकल्प कार्य / गट चर्चा / प्रश्नमंजुषा / विस्तार कार्य इ. यापैकी कोणताही एक पर्याय निवडावा	20 गुण

B. A. Third Year Semester- VI **(NEP)**

Vertical – d (i)

VSC- (Vocational Skill Course)

Rashtrasant Tukdoji Thought **(राष्ट्रसंत तुकडोजी विचारधारा)**

अभ्यासक्रम (Syllabus)

Course Code - 654275

Course Name – VSC- Rashtrasant Tukdoji Thought - Theory-V- **भजन सादरीकरण कला**

Level	Semester	Vertical Type	Type of Couse	Course code	Couse Name	Credits	Total Teaching Hours	Exam Duration	Maximum Marks
5.5	B. A. Semester -VI	**VSC-** Rashtrasant Tukdoji Thought	Theory - V	654275	**भजन सादरीकरण कला**	2	Total=30 Per week =2	2 Hrs.	Internal 20 + College Level Theory 30 **Total= 50**

Course Objectives : /अभ्यासपत्रिकेची उद्दिष्टे	१) विद्यार्थ्यांना राष्ट्रसंत तुकडोजी महाराजांनी भजनांच्या माध्यमातून केलेल्या राष्ट्र जागृती व समाजप्रबोधन कार्याची ओळख करून देणे. २) भजनांची परंपरा, रचना व आशय आणि सामाजिक परिवर्तनातील भूमिका अभ्यासणे. ३) भजनांचे प्रभावी सादरीकरण करण्याचे कौशल्य विकसित करणे. ४) भजनातील संदेश समजून घेऊन तो लोकांपर्यंत पोहोचवण्यासाठी संवाद कौशल्य विकसित करणे.
Course Outcomes / अभ्यासपत्रिकेची फलनिष्पत्ती	१) विद्यार्थ्यांना राष्ट्रसंत तुकडोजी महाराजांनी भजनांच्या माध्यमातून केलेल्या राष्ट्र जागृती व समाजप्रबोधन कार्याची ओळख होईल. २) भजनांची परंपरा, रचना व आशय आणि सामाजिक परिवर्तनातील भूमिका अभ्यासता येईल. ३) भजनांचे प्रभावी सादरीकरण करण्याचे कौशल्य विकसित होईल. ४) भजनातील संदेश समजून घेऊन तो लोकांपर्यंत पोहोचवण्यासाठी संवाद कौशल्य विकसित होईल.

अभ्यासक्रम / Syllabus			
B. A. Semester- VI- (NEP) - VSC- Rashtrasant Tukdoji Thought -Theory -V - भजन सादरीकरण कला			
आधारभूत ग्रंथ. : राष्ट्रसंतांचे मराठी आणि हिंदी भजने- राष्ट्रसंत तुकडोजी, श्रीगुरुदेव प्रकाशन गुरुकुंज मोझरी.			
Unit	घटक / उपघटक	**अध्यापन तास**	**गुण विभागणी**
Unit-I	राष्ट्रसंतांनी भजनांच्या माध्यमातून केलेली राष्ट्रजागृती आणि समाजप्रबोधन.	7	8
Unit-II	भजनांची परंपरा, रचना, आशय व परिवर्तनातील भूमिका.	8	7
Unit-III	भजनांचे प्रभावी सादरीकरण.	7	8
Unit-IV	संवाद कौशल्य विकसित करणे.	8	7
एकूण =		30	30

मूल्यमापन / Evaluation		
गुण विभागणी = लेखी परीक्षा 30 गुण व अंतर्गत मूल्यमापन 20 गुण, एकूण गुण = 50 वेळ - 2 तास		
	प्रश्न संख्या	प्रश्ननिहाय गुण
प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप	प्रश्न 1 - अभ्यास घटकावर आधारित एक दीर्घोत्तरी प्रश्न	12 गुण
	प्रश्न 2 - अभ्यास घटकावर आधारित एक लघुत्तरी प्रश्न	6 गुण
	प्रश्न 3 - अभ्यास घटकावर आधारित एक लघुत्तरी प्रश्न	6 गुण
	प्रश्न 4 - अभ्यास घटकावर आधारित एक लघुत्तरी प्रश्न	6 गुण
	(प्रत्येक प्रश्नाला अंतर्गत पर्याय असतील)	
	Total	**30 गुण**
अंतर्गत मूल्यमापन (Internal Assessment)	1.अभ्यासक्रमावर आधारित घटकावर गृहपाठ (Assignment)	10 गुण
	2.अभ्यासक्रमावर आधारित, प्रात्यक्षिक/ वस्तुनिष्ठ प्रश्न चाचणी (MCQ) / घटक चाचणी (Class Test) क्षेत्र प्रकल्प कार्य / गट चर्चा / प्रश्नमंजुषा / विस्तार कार्य इ. यापैकी कोणताही एक पर्याय निवडावा	10 गुण